

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ ДИЗАЙНУ І МИСТЕЦТВ

Факультет	Образотворче мистецтво	Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Кафедра	Теорії і історії мистецтва	Рік навчання	2
Галузь знань	02 Культура і мистецтво	Вид дисципліни	Нормативна
Спеціальність	023 «Мистецтвознавство»	Семестри	3

ТВОРЧІ МАЙСТЕРНІ
навчальний рік 2024 — 2025
02 вересня – 17 грудня

Викладач	Ковальова Марія Миколаївна, завідувачка кафедри живопису, доцент кафедри живопису.
Е-mail, тел.	kovaleva2075@gmail.com +380984384180
Заняття	онлайн
Консультації	онлайн
Адреса	ауд. 31, поверх 2, корпус 1, вул. Мистецтв 8
Телефон	(057) 706-02-81 (кафедра)

КОМУНІКАЦІЯ З ВИКЛАДАЧЕМ

Поза заняттями офіційним каналом комунікації з викладачем є електронні листи, Viber, Telegram (тільки у робочі дні до 18-00). Умови листування:

- 1) в *темі* листа обов'язково має бути зазначена назва дисципліни (Творчі майстерні);
- 2) в полі тексту листа позначити курс, групу, ПІ студента, який звертається (анонімні листи не розглядаються);
- 3) файли підписувати таким чином: *прізвище – завдання. Розширення: текст – doc, docx, ілюстрації – jpeg, pdf.*

ПЕРЕДУМОВИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовою для вивчення дисципліни «Творчі майстерні» є певний обсяг знань з академічного рисунку, пластичної анатомії, кольорознавства, техніки і технології живопису. Обов'язковим є достатній рівень навичок малювання замальовок та начерків з натури та копій академічних завдань з натюрморту і портрету графічними і живописними матеріалами. Також має бути достатній рівень етюдної практики.

НАВЧАЛЬНІ МАТЕРІАЛИ

Демонстрація та аналіз матеріалу за допомогою вірців живописних робіт з методичного фонду академії. Ознайомлення студентів та застосування додаткової літератури з дисципліни:

ПОСИЛАННЯ НА МАТЕРІАЛИ

1. Анорічева-Єрьомка А. І. Академічний живопис: навч. посіб./ А. І. Анорічева-Єрьомка. Харків, Колорит, 2009. 210 с.

2. Антонович Є. А., Шпільчак В. А. Малюнок і живопис: методичні рекомендації. Київ, 1990. 85 с.
3. Боднар О.Я. Золотий переріз і неевклідова геометрія в науці та мистецтві: Монографія. Львів: НВФ «Українські технології», 2005. 198 с.
4. Волковський М. Колір в живописі. Київ: Видавництво В. Шевчук, 2016. 360 с
5. Демиденко О.І., Поддубко К.В. Цілісність зорового сприйняття у живопису натюрморту // Демиденко О.І., Поддубко К.В. «Дизайн-освіта 2009». Харків. ХДАДМ, 2009. С. 82 – 85.
6. Жердзицький В. Є. Живопис. Техніка і технологія: навч.-метод. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / В.Є. Жердзіцький. Харків. : [б. и.], 2006. 331 с.
7. Йоганнес Іттен Наука дизайну та форми. Вступний курс, який я викладав у Баугаузі та інших школах / Іттен Йоганнес. Київ ArtHuss., 2021. 136 с.
8. Кафедра живопису ХДАДМ: традиції та сучасність/ Painting sub-department of Kharkiv state academy of design and arts: traditions and modern life / упоряд.: М. І. Деркач, В. Ю. Гальченко ; редкол.: В. Л. Ганоцький та ін. ; Харків. держ. акад. дизайну і мистецтв, Ф-т образотвор. мистецтва. - Харків : ХДАДМ, 2015. 239 с.
9. Кириченко М. А. Основи образотворчої грамоти. Малюнок. Живопис аквареллю. Тематична композиція: навч. посіб./ М. А. Кириченко, І. М. Кириченко. Київ Вища школа., 2002. 186 с.
10. Лильо-Откович З. Український пейзажний живопис ХІХ - початку ХХ сторіччя: [альбом] / З. Лильо-Откович. К. : Балтія-Друк, 2007. 119 с.
11. Марчак В. Про малярство: навчальний посібник. Львів : ФОП Стебляк О.М., 2018. 264 с.
12. Пасічний А.М. Образотворче мистецтво: Словник-довідник. Тернопіль: Навчальна книга, 2003. 216 с.
13. Сковронський В. М. Технологія живопису та декоративно-прикладного мистецтва : навч. посіб. Київ. КНУКіМ, 2007. 207 с
14. Харківщина мистецька. Історія, традиції, сучасність, 1938-2008: живопис, графіка, скульптура, прикладне мистецтво, сценографія, дизайн середовища: / упоряд. О. Денисенко та ін. ; голов. ред. В. Ковтун ; Харківська організація Національної спілки художників України. Харків, : Харківська кн. фабрика «Глобус», 2008. 391 с.

НЕОБХІДНЕ ОБЛАДНАННЯ

Виконання завдань дисципліни «Творчі майстерні», студентами 2-го курсу 1 семестру факультету «Образотворче мистецтво», ОПП: «Мистецтвознавство», які поділені на 2 модулі потребують наступні матеріали: олівець, гумка, папір 30х40, акварель, гуаш, акрил. Можливо використовувати графічний планшет.

МЕТА Й ЗАВДАННЯ КУРСУ

«Творчі майстерні» являє собою цілісну структуру, яка утворює ланцюг завдань, від простого до складного, які тривають цілий семестр, здійснюючи основну задачу вищої художньої школи – підготовку кваліфікованих фахівців в області дизайну. На 1-ому курсі студенти знайомляться із вивченням простого натюрморту, тому **метою** практичної дисципліни **«Творчі майстерні»** є набуття живописного досвіду у трактовці форми у середовищі.

Завдання дисципліни полягає у вирішенні на високому рівні творчої задачі живописної трактовки натури, надбання професійних знань та практичних навичок. Головною вимогою у процесі вивчення дисципліни на 1-ому курсі є набуття практичних навичок техніки акварельного та гуашевого живопису, що дає змогу створювати матеріальний світ.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати:

- закономірності створення кольоротонального короткочасного етюд-пошуку;
- закономірності побудови композиційно-графічного рішення;
- закономірності виконання прописки колірних відношень з урахуванням загальної колористичної побудови;
- засоби узагальнення та підпорядкування елементів загальному рішенню;
- закономірності передачі живописними засобами матеріальності і фактури предметів;
- закономірності користування живописним акварельною, гуашевою технікою і технології при виконанні з натури.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен вміти:

- грамотно використовувати можливості живописного матеріалу і техніки для створення емоційного художнього образу;
- за допомогою кольору передати об'єм, кольорову гаму, кольорово-фактурні поверхні, що створюють матеріальний світ, перетворювати живі спостереження в художні образи;
- виразними засобами передати основні риси натури,
- компоновати у заданому форматі,
- передавати об'єм предметів,
- вміти стилізувати натуру.

ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

«Творчі майстерні» – є однією з найважливіших фундаментальних дисциплін, що виховують творче мислення, ідейно-естетичні погляди, які сприяють придбання професійної майстерності, що необхідно для створення оригінальних за формою та змістом художніх творів.

Згідно з навчальним планом, що ухвалений методичною радою ХДАДМ, вона вивчається протягом двох років, у 3-му семестрі 2 кредити ECTS: загальний обсяг 45 годин, 15 годин лекцій, 30 годин практичних занять, 2 модуля, 4 завдання.

1 семестр містить:

1 МОДУЛЬ містить лекції з основ академічного живопису (10 годин)

2 практичних завдання (10 годин):

Завдання 1. Короткочасне завдання «Етюди фруктів і овочів» у неглибокому просторі, яке спрямоване на композиційне, пластичне, кольоротональне рішення.

Завдання 2. «Етюди нескладних натюрмортів з предметів побуту».

2 МОДУЛЬ містить лекції з основ академічного живопису (5 годин)

2 практичних завдання (20 годин) :

Завдання 1. «Нескладний натюрморт з гипсовою маскою».

Завдання 2. «Етюди голови людини»

ФОРМАТ ДИСЦИПЛІНИ

Метод повідомлення нових знань – лекції і практична робота в процесі виконання завдань. Дисципліна забезпечує спеціалізовані (фахові) компетентності: розуміння динаміки та особливостей зміни різних шкіл, стилів, течій у мистецтві; усвідомлення закономірностей побудови живописного рішення; засобів узагальнення та підпорядкування елементів загальному рішенню; закономірностей передачі живописними засобами матеріальності і фактури предметів; грамотно використовувати можливості живописного матеріалу і техніки.

Основна форма вивчення курсу – творча робота при виконанні живописних робіт, згідно учбового плану.

Мета запропонованих завдань – навчитися бачити великі та гармонійні кольорово-тональні відношення в академічній постановці з пошуком розвитку кольору та виявленням кольорової контрастної пари в головному, підпорядковувати другорядне центру композиції.

Вивчення відбувається за принципом послідовного ускладнення учбових задач.

Розвиток у процесі навчання здійснюється за рахунок спілкування між студентами та викладачем, що є запорукою позитивного результату.

Основними дидактичними принципами, покладеними в основу викладання дисципліни є:

- головний принцип навчання – від простого до складного;
- виконання необмеженої кількості етюдів, заради набуття живописного досвіду;
- усвідомлення матеріалу через методичні взірці;
- систематична робота над особистісним розвитком студентів.

За термін навчання студенти мають працювати з поставленою задачею викладача дисципліни, з рекомендаціями та консультаціями. Керівник курсу повинен мати індивідуальний підхід до бачення живописних відношень в академічних постановках у кожного студента, має заохочувати та розвивати нестандартність мислення у студентів. Розвиток у процесі навчання здійснюється не тільки змістом навчального матеріалу, але й особистістю викладача та стилем спілкування зі студентами.

Загальні компетентності (ЗК)

1. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.
6. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)

6. Здатність застосовувати у проектно-художній діяльності спеціальні техніки та технології роботи у відповідних матеріалах (за спеціалізаціями).
8. Здатність здійснювати колористичне вирішення майбутнього дизайн-об'єкта.
9. Здатність зображувати об'єкти навколишнього середовища і постаті людини засобами пластичної анатомії, спеціального рисунка та живопису (за спеціалізаціями).

Нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання (РН)

8. Оцінювати об'єкт проектування, технологічні процеси в контексті проектного завдання, формувати художньо-проектну концепцію.

11. Розробляти композиційне вирішення об'єктів дизайну у відповідних техніках і матеріалах.

18. Відображати морфологічні, стильові та кольоро-фактурні властивості об'єктів дизайну.

ФОРМАТ СЕМЕСТРОВОГО КОНТРОЛЮ

Програмою передбачено рубіжні етапи контролю у формі поточних переглядів етапів процесу роботи виконаних завдань.

Підсумковий контроль засвоєння знань здійснюється у формі екзаменаційних переглядів.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ

Національна	Бали	ECTS	Диференціація А (внутрішня)		Національна	Бали	ECTS
відмінно		A	A ⁺	98–100	задовільно	64–74	D
	90–100		A	95–97		60–63	E
			A ⁻	90–94	незадовільно	35–59	FX
добре	82–89	B			незадовільно (повторне проходження)	0–34	F
	75–81	C					

ПРАВИЛА ВИКЛАДАЧА

Дисциплінарна та організаційна відповідальність. За координацію процесу занять та сприятливу атмосферу відповідальність несе викладач. Особливу увагу викладач повинен приділити досягненню програмних результатів дисципліни. В разі необхідності викладач має право на оновлення змісту навчальної дисципліни на основі нових досягнень і сучасних практик у відповідній галузі, про що повинен попередити студентів. Особисті погляди викладача з тих чи інших питань не мають бути перешкодою для реалізації студентами процесу навчання.

Викладач повинен створити комфортні умови для реалізації процесу навчання особам з особливими освітніми потребами (в межах означеної аудиторії).

Міжособистісна відповідальність. У разі відрядження, хвороби або іншої важливої причини, викладач має право перенести заняття на інший день за умови

ПРАВИЛА ЗДОБУВАЧА

ПОЛІТИКА ВІДВІДУВАНOSTІ

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ

<https://saiup.org.ua/novyny/akademichna-dobrochesnist-shho-v-uchniv-ta-studentiv-na-dumtsi/>

РОЗКЛАД КУРСУ

[illegible]

8,9,10	<u>Завдання 1.</u>	Лекції Практичні	«Нескладний натюрморт з гипсовою маскою».	5 10	Поточний перегляд	
11,12,13,14,15	<u>Завдання 2.</u>	Практичні	«Етюди голови людини»	10	Поточний перегляд	

РОЗПОДІЛ БАЛІВ

Тема	Форма звітності	Бали
1 модуль		
1	Поточний контроль	0–15
2	Поточний контроль	0–25
2 модуль		
1	Поточний контроль	0–25
2	Поточний контроль	0–35
Всього балів		100

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Бали			Критерії оцінювання
	0–20	0–40	
A 90 - 100	16 - 20	37 - 40	Студент в повному обсязі опанував матеріал практичного курсу, творчо та якісно виконав усі поставлені завдання, проявив креативне мислення при виконанні завдань, логічно обґрунтував послідовність виконання необхідних завдань, професійно виконав усі етапи завдання, додатково брав участь у міжнародних або всеукраїнських конкурсах, виставках, фестивалях (отримав відзнаку).
B 82 - 89	12–15	35 - 37	Студент добре опанував матеріал теоретичного та практичного курсу, вчасно виконав усі поставлені задачі, творчо підійшов до виконання практичних завдань, але при цьому робота має незначні недоліки.
C 75-81	11 - 13	33 - 34	Студент в цілому добре опанував матеріал теоретичного та практичного курсу, вчасно та якісно виконав більшість поставлених завдань, але виконана робота має суттєві недоліки (відсутність творчого підходу тощо).
D 64 - 74	8 - 10	29 - 32	Студент в недостатньому обсязі опанував матеріал теоретичного та практичного курсу, вирішив в цілому основні поставлені завдання, але виконана робота має значні недоліки (неохайність виконання, відсутність творчого підходу, несвоєчасна подача виконаної роботи тощо).
E 60-63	6 - 8	26 - 28	Студент в недостатньому обсязі опанував матеріал теоретичного та практичного курсу, не впорався з головними задачами дисципліни, практична робота має багато значних

			недоліків (неохайність виконання, відсутність творчого підходу, несвоєчасна подача виконаної роботи, значна кількість суттєвих помилок при виконанні завдання, пропуски занять без поважних причин тощо).
	0	0	Пропуск рубіжного контролю

СИСТЕМА БОНУСІВ

Передбачено додаткові бали за активність студента, та творчий підхід під час практичних занять, виставкова діяльність у всеукраїнських, міжнародних виставках, участь у творчих конкурсах. Максимальна кількість балів: 10.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

1. Йоганнес Іттен. Наука дизайну та форми. Вступний курс, який я викладав у Баугаузі та інших школах. Київ: ArtHuss, 2021. 136 с.
2. Ковальова М., Крот Т. Проблема побудови колориту в портреті: Історіографія // Матеріали Всеукраїнської студентської науково-практичної конференції за підсумками роботи у 2016 – 2017 рр. Харків: ХДАДМ, 2017. С. 175–177.
3. Кольорознавство : навчальний посібник / С. В. Прищенко. 3-тє вид., випр. і доповн. К.:Видавничий дім «Кондор», 2018. 436 с., 32 іл.
4. Чурсіна В.І. Акварельний живопис та його зображальні засоби. Харків, Вид.: Майдан, 2018. 71 с.
5. Paul Stella. Chromaphilia: The story colour in art. England: Phaidon, 2017. 296 p.

ДОДАТКОВА ЛІТЕРАТУРА

1. Горбатенко Л.П. Асоціативно-образні колірні композиції як самостійний напрям нефігуративного образотворчого мистецтва. *АРТ-платформа*, 2021. Вип. 3 Науковий альманах. Київ: 2021. С. 361–370. <http://art-platforma.kmaecm.edu.ua/index.php/art1/article/view/64/55>
2. Ковальова М.М., Федюн Є. Академічні живописні роботи 1970 – 1980-х років учнів Харківського художньо-промислового інституту. *Шості Платоновські читання: Тези доповідей Міжнародної наукової конференції*. К.: Міністерство культури, Національна академія образотворчого мистецтва і архітектури, 2019. С. 151 – 152. https://platonconference.kiev.ua/documents/Platon_chit_6_blok_final-2.pdf
3. Ковальова М.М., Федюн Є.О. Натюрморти 1960–1970-х років з фондів Харківської державної академії дизайну і мистецтв. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету ім. І. Франка*. Випуск 35. Дрогобич, 2020. С. 87 – 97. http://www.apfn-journal.in.ua/archive/35_2021/part_5/15.pdf
4. Станичнов О. О. Живописний польський портрет як пластичний образ доби модерну: монографія. Харків, Вид.: О. Савчук, 2017. 199 с.
5. Хмельовський О.М. Теорія образотворення: Кн. 5. Композиція. Луцьк: Волинська мистецька агенція «Терен», 2005. 408 с.

6. Kovalova M. M., Fediun Ye. A. Educational painting works of students of the outstanding Ukrainian artist Borys Kosarev in the 1950s – 1970s. *European Journal of Arts. Austria. №4. 2021. Pp. 3 – 8.*
7. Kovalova, M., Alforova, Z., Sokolyuk, L., Chursin, O., & Obukh, L. (2022). The digital evolution of art: current trends in the context of the formation and development of metamodernism. *Amazonia Investiga*. Vol.11, (56). P.114-123. <https://amazoniainvestiga.info/index.php/amazonia/article/view/2118>
Kovalova M., Nestierova Y., Chursin O., Nimylovych O., Alforof A. The Role of Artistic Practice and Practical Experience in Higher Art Education: Analysis of Methodologies and the Structure of Practical Courses. *Journal of Curriculum and Teaching. Vol. 13. №. 3. Special Issue. 2024. P. 159–169. DOI: <https://doi.org/10.5430/jct.v13n3p159>*
8. Kovalova M., Panasiuk A., Zhuravlova N. Actualization of traditional artistic methods through the introduction of augmented reality technology: new opportunities for creativity and experimentation. *The Science of Tomorrow: Innovative Approaches and Forecasts*. Poland: Futurity Research Publishing, 2024. P. 152–156. <https://futurity-publishing.com/wp-content/uploads/2024/05/Kovalova-M.-Panasiuk-A.-Zhuravlova-N.-2024.pdf>